

Samspelet mellem CPR-lovgivningen og de familieretlige regler om delt bopæl

Lev Uden Vold har siden den 1. april 2019 modtaget en række henvendelser fra krisecentre og privatpersoner vedrørende bopælsregistrering af børn. Spørgsmålene centrerer sig omkring, hvad de nye familieretlige regler om såkaldt 'delt bopæl' ved samlivsophævelse betyder for kommunernes forpligtelse til at foretage registrering af barnets aktuelle bopælsadresse i CPR-registeret; fx på et krisecenter.

Det forholder sig sådan, at de nye regler om delt bopæl (forældreansvarslovens § 17, stk. 3) ikke ændrer ved CPR-lovens regler om registrering af barnets bopæl. Reglerne om delt bopæl er en familieretlig konstruktion, som ikke har indflydelse på anvendelsen af CPR-lovens regler.

Det betyder, at når en voldsudsat forælder fraflytter den hidtidige fælles adresse sammen med det fælles barn, så skal den kommune, hvor voldsudsatte og barnet opholder sig:

- foretage en partshøring af den anden forælder, og derefter
- bopælsregistrere barnet i overensstemmelse med reglerne i CPR-lovens § 8.

Dette indebærer, at pligten til at foretage bopælsregistrering af børn på et §§ 109- eller 110-tilbud også er uændret.

Lidt om baggrunden

Forældreansvarslovens § 17:

Stk. 1...

Stk. 2...

Stk. 3. Et barn af samlevende forældre med fælles forældremyndighed har i de første 3 måneder efter forældrenes samlivsophævelse delt bopæl, medmindre forældrene er enige om barnets bopæl. I denne periode kan der indledes en sag om samvær efter § 19, men der kan ikke indledes en sag om barnets bopæl efter stk. 1

Stk. 4 Barnet har uanset stk. 3, 1. pkt., ikke delt bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod dette, eller hvis begge forældre flytter fra den adresse, hvor barnet havde folkeregisteradresse på tidspunktet for forældrenes samlivsophævelse. I tilfælde omfattet af 1. pkt. kan der indledes en sag om barnets bopæl efter stk. 1 inden for 3 måneder efter samlivsophævelsen.

I det vedtagne lovforslag som indfører bestemmelsen om delt bopæl¹, er det anført, at Familieretshuset, i de første tre måneder efter samlivsophævelsen, skal afvise at behandle en anmodning om at få truffet en afgørelse om barnets bopæl, medmindre en af betingelserne i § 17, stk. 4 er opfyldt.

Begrundelsen for dette er, at hvis der kan indledes en sag om barnets bopæl, vil det "...ikke være muligt at skabe ro i forhold til denne beslutning, hvilket er formålet med forslaget".

Spørgsmålet om, hvad reglen om delt bopæl betyder for registreringen af barnets bopælsadresse i CPR, besvares af de forarbejder, der ligger bag § 17, stk. 3 om delt bopæl.

I lovforslagets afsnit 3.3.2.1.2 om Socialministeriets overvejelser vedr. nytillføjesen om delt bopæl er der således blandt andet anført følgende:

"Den måde, som den ikke-familieretlige lovgivning er indrettet på, gør det nødvendigt at sondre mellem betydningen af anerkendelsen af ligeværdigt forældreskab i forhold til forældrene indbyrdes og betydningen i forhold til myndigheders administration af lovgivning m.v. Det er således fortsat nødvendigt for f.eks. at fastlægge barnets skoledistrikt, sygehustilknytning, lægevalg og retten til visse ydelser vedrørende børn m.v. at sondre mellem forældrene, sådan at barnets bopælsregistrering i CPR bliver udslagsgivende i andre sammenhænge end i forældrenes indbyrdes forhold, hvis dette er fastlagt i lovgivningen i øvrigt.....

.....

Der vil derfor ikke kunne indledes en sag efter forældreansvarsloven om barnets bopæl. Essensen er således, at forældre, der ikke er enige om, hvor barnet skal bo, når de bryder med hinanden, ikke skal frygte at miste indflydelse på barnets liv i hverdagen og ikke skal frygte at miste status som forælder. Begge forældre bør bevare beføjelsen til at træffe beslutning om barnets forhold Det skal understreges, at det retlige forhold, der opstår i denne periode, ligesom i forhold til den aftalte delte bopæl, alene er et familieretligt forhold, dvs. alene har den betydning, at begge forældre bevarer beslutningsbeføjelserne i forhold til barnet, og at det ikke har indflydelse på andre myndigheders opgavevaretagelse m.v., der sker uafhængigt af forældrenes midlertidige familieretlige status. (vores fremhævning)

Af lovforslagets særlige bemærkninger til bestemmelsen, forklares retsstillingen på følgende måde:

Den delte bopæl har alene betydning i forældrenes indbyrdes forhold, og anden lovgivning administreres uafhængigt heraf, herunder reglerne i CPR-loven om bopælsregistrering af barnet

¹ lovforslag nr. 91 om ændring af forældreansvarsloven m.fl. (Ændringer som følge af lov om Familieretshuset og skærpet fokus på beskyttelsen af barnet i sager efter forældreansvarsloven), som fremsat den 7. november 2018.

og lovgivningen om udbetaling af offentlige ydelser knyttet til barnet. Et barn kan derfor også i perioden med delt bopæl efter den foreslåede § 17, stk. 3, efter CPR-loven skulle bopælsregistreres i CPR sammen med den fraflyttende forælder, hvis det ved en stillingtagen efter CPR-lovens § 8, stk. 1, kan lægges til grund, at barnet reelt har eller vil få sit faste hovedophold hos denne forælder” (vores fremhævning).

Om § 17, stk. 4 - undtagelse fra hovedreglen om delt bopæl i de første tre mdr. efter samlivsophævelsen

I forhold til de voldsudsatte forældre skal man være opmærksom på, at barnet ikke har delt bopæl, hvis afgørende hensyn til barnets bedste taler imod dette, jf. forældreansvarslovens § 17, stk. 4, 1. pkt.

Af lovforslagets særlige bemærkninger til § 17 fremgår det blandt andet:

”De foreslåede bestemmelser i stk. 4 finder f.eks. anvendelse, hvis den ene forælder har udsat den anden forælder eller barnet for vold, hvis der er frygt for, at barnet udsættes for vold, seksuelle krænkelse eller andre grænseoverskridende handlinger, eller hvis barnets psykiske eller fysiske velfærd er truet. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis forældrene på grund af et højt konfliktniveau ikke kan træffe fælles beslutninger af væsentlig betydning for barnet, som af hensyn til barnets trivsel ikke kan udsættes, eller der er andre forhold hos forældrene, såsom utroskab, der har så stor betydning for barnet og dets trivsel, at det ikke er til barnets bedste, at der er delt bopæl.”

Det vil sige, at den omstændighed at samlivsophævelsen skyldes vold udøvet af den ene forælder i mange tilfælde bør medføre, at der slet ikke opstår delt bopæl, jf. forældreansvarslovens § 17, stk. 4.